

Голуб Володимир,
к. біол. н., доцент кафедри теорії початкового навчання
Мельник Оксана,
студентка 614 групи факультету дошкільної та спеціальної освіти
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗНАНЬ ПРО ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Основні положення Національної доктрини розвитку освіти України визначають навчання дітей бережному ставленню до власного здоров'я як найвищої суспільної цінності одним із пріоритетних завдань сучасної освіти [3]. Удосконалення корекційно-педагогічної роботи з аномальними дітьми вимагає впровадження оздоровчих педагогічних технологій, які б сприяли підвищенню ефективності формування здорового способу життя. Оздоровчі технології – це всі психолого-педагогічні надбання, які направлені на формування у дітей культури здоров'я.

За даними Міністерства охорони здоров'я до першого класу ідуть лише від п'яти до дев'яти відсотків практично здорових дітей. Кількість хронічних хвороб за роки навчання збільшується майже у три рази [4].

Основними напрямками корекційного процесу мають стати інтенсивні методи корекційного навчання з навчальних дисциплін, їх науково-методичне забезпечення та комплексні діагностичні методики.

Одним із значущих джерел формування вмінь зберігати власне здоров'я є навчальний процес у школі. Навчаючись, діти мають набути навичок здорового способу життя та забезпечити його високу якість. Наразі невідкладною справою є створення в навчальних закладах сприятливого середовища для збереження та зміцнення здоров'я учнів і формування свідомого ставлення до свого здоров'я при викладанні природознавства.

Здоровий спосіб життя дитини позитивно впливає на стан її здоров'я, на її духовність, моральні орієнтири, формування певних рис характеру, зменшує психоемоційні навантаження, стресові ситуації, що свідчить, у свою чергу, про високий рівень її психічного здоров'я.

Питання формування здорового способу життя у дітей розглядаються у працях О. Віяди, Н. Голуб, О. Коструби, І. Сомова, В. Шахненка[1, 2, 4].

Основними складовими здорового способу життя є спосіб життя, культура, здоров'я в ієрархії потреб, мотивація, зворотні зв'язки, установка на довге здорове життя, навчання здоров'ю. Провідним чинником збереження та зміцнення здоров'я людини є спосіб її життя, який охоплює трудову діяльність, відпочинок, задоволення матеріальних і духовних потреб, норми і правила поведінки. Здоровий спосіб життя передбачає загартування організму, раціональне харчування, дотримання правил особистої гігієни, впровадження оптимального режиму дня, рухову активність, відмову від

шкідливих звичок, аутотренінг, прагнення до психофізіологічного вдосконалення [1].

На уроках предмета «Природознавство» діти одержують уявлення про будову власного тіла, функції внутрішніх органів і систем організму. Через систему знань діти знайомляться з ознаками здоров'я (правильна постава, хода, нормальна маса тіла), вчать захищатися від мікроорганізмів, уникати небезпечних місць, надавати собі та іншим першу медичну допомогу. Чим швидше дитина усвідомлює необхідність свого безпосереднього залучення до процесу охорони життя людей, тим швидше у неї сформується важлива потреба у збереженні власного здоров'я.

Враховуючи те, що в спеціальній школі є всі можливості для вдосконалення процесу формування основ здорового способу життя, нами визначено педагогічні умови реалізації даної проблеми в процесі навчання:

- реалізація принципу організації успіху в навчанні кожної дитини;
- органічне включення засобів формування основ здорового способу життя у навчальний процес;
- доцільність і оптимальність формування основ здорового способу життя на тому чи іншому етапі навчального процесу;
- доступність видів та етапів формування основ здорового способу життя у початковій школі [4].

Формуючи здоровий спосіб життя, доцільно враховувати вікові особливості цього періоду. У молодшому шкільному віці починає розвиватися самооцінка, яка не завжди є адекватною. У цьому віці діти, усвідомлюючи себе членом суспільства, прагнуть визначити свої можливості та місце призначення у житті. Тому процес формування здорового способу життя забезпечується узгодженим впливом власних переконань, суспільної моралі, науки, практики, мистецтва та освіти.

Доцільно формувати позитивне відношення дітей до фізичних вправ, ігор, процедур загартування, до правил особистої гігієни та дотримання режиму дня. При викладанні навчальних предметів необхідно розвивати пізнавальні інтереси та формувати початкові навички природних рухів загально-розвиваючого характеру, основи ритміки, правильної постави, уміння орієнтуватися в просторі, участь в колективних діях (іграх, танцях і святах), культуру поведінки, самостійність, самообслуговування, організованість і дисциплінованість.

Отже, дотримання здорового способу життя впливає на формування, збереження та зміцнення здоров'я, сприяє інтелектуальному та духовному розвитку особистості, успішному навчанню. Завдання педагогів має полягати у тому, щоб створювати оптимальні навчально-виховні умови для всебічного розвитку кожної дитини відповідно до її можливостей.

Список використаних джерел

1. Віяда О. В. Формування навичок здорового способу життя у дітей і підлітків : За проектом «Діалог» : Навч.-метод. посібник / О. В. Віяда, О. П. Коструб, І. Г. Сомова. – К., 2003. – 284 с.

2. Голуб Н. П. Формування здорового способу життя при викладанні дисциплін біологічного спрямування / Н. П. Голуб, В. М. Голуб / Педагогіка здоров'я : збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції / За заг. ред. проф. О. М. Микитюка. – Х. : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2001. – С. 63–67.

3. Національна доктрина розвитку освіти / Збірник нормативних документів з освіти та виховання / Упоряд. З. М. Онишків. – Тернопіль, Тернопільський національний університет імені Володимира Гнатюка, 2006. – 172 с.

4. Шахненко В. І. Формування основ здорового способу життя учнів початкової школи: Теорія і практика (дидактичний аспект) / В. І. Шахненко. – Х., 2007. – 304 с.